

ESTRATÈGIA AGROALIMENTÀRIA VALÈNCIA 2025

CULTURA ALIMENTÀRIA ■ TRANSICIÓ AGROECOLÒGICA
■ ECONOMIA ALIMENTÀRIA DE PROXIMITAT ■ DRET
A L'ALIMENTACIÓ ■ GOVERNANÇA ALIMENTÀRIA ■
PLANIFICACIÓ TERRITORIAL ALIMENTÀRIA

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

REGIDORIA D'AGRICULTURA, HORTA I POBLES DE VALÈNCIA

1. UNA ESTRATÈGIA AGROALIMENTÀRIA PER A VALÈNCIA I LA SEUA ÀREA METROPOLITANA	p 4
1.1. Els orígens de l'Estratègia Agroalimentària	p 6
1.2. Elements estratègics i reptes del nostre sistema agroalimentari local	p 9
2. ENFOCAMENT METODOLÒGIC	p 12
3. MARC DE REFERÈNCIA DE L'ESTRATÈGIA	p 15
3.1. Compromisos institucionals de l'Ajuntament de València	p 17
3.2. Marcs estratègics de referència en l'àmbit supramunicipal	p 21
3.3. Cap a uns principis compartits: resultats del procés de participació del Consell Alimentari Municipal	p 24
3.4. Els arrels de l'Estratègia Agroalimentària València 2025: principis transversals	p 26
4. ESTRATÈGIA AGROALIMENTÀRIA VALÈNCIA 2025	p 30
4.1. Visió	p 32

4.2 Línies estratègiques i programes d'actuació **p 34**

➤ **Línia Estratègica 1** **p 35**

CULTURA AGROALIMENTÀRIA
RESPONSABLE

➤ **Línia Estratègica 2** **p 37**

TRANSICIÓ AGROECOLÒGICA

➤ **Línia Estratègica 3** **p 39**

ECONOMIA ALIMENTÀRIA DE
PROXIMITAT

➤ **Línia Estratègica 4** **p 40**

GOVERNANÇA ALIMENTÀRIA LOCAL

➤ **Línia Estratègica 5** **p 41**

DRET A L'ALIMENTACIÓ

➤ **Línia Estratègica 6** **p 42**

PLANIFICACIÓ ALIMENTÀRIA
TERRITORIAL

5. MARC D'IMPLEMENTACIÓ **p 44**

5.1 El Consell Alimentari Municipal **p 46**

5.2 L'Estratègia en el Consell Alimentari
Municipal **p 47**

5.3 Taula de Coordinació Municipal **p 49**

5.4 Seguiment i avaluació de l'Estratègia **p 50**

1. UNA ESTRATÈGIA AGROALIMENTÀRIA PER A VALÈNCIA I LA SEUA ÀREA METROPOLITANA

1

'Estratègia Agroalimentària València 2025 naix amb la voluntat d'oferir a la ciutat un marc d'acció que propose **solucions als desafiaments que en matèria d'alimentació enfrontem com a habitants d'un entorn metropolità únic i complex.** Un model agroalimentari que reposa en un territori vulnerable

en el qual la relació entre la ciutat i la seua alimentació exerceix un paper central a l'hora de projectar un model de ciutat més resilient i sostenible social i ambientalment.

2

La signatura del Pacte de Polítiques Alimentàries Urbanes de Milà en 2015 per part de l'Ajuntament de València ha permès dotar a la ciutat d'un marc d'acció estratègic, que senta les bases per a la construcció participativa de polítiques alimentàries a escala municipal. És a partir d'aquesta perspectiva d'intervenció, que posa l'accent en la relació entre alimentació i ciutat, que l'Estratègia Agroalimentària València 2025 ha sigut dissenyada.

3

La pròpia cultura de la ciutat, els seus hàbits alimentaris, el seu patrimoni, així com la seua configuració territorial han estat històricament relacionats amb el seu entorn agrícola, pesquer i ramader més immediat; l'Horta de València i l'Albufera. Si bé en l'actualitat aquests agrosistemes estan lluny de poder proveir els nivells de consum alimentari de la ciutat, sí que concentren coneixements, pràctiques, valors i relacions socials que necessiten ser potenciades i compartides, ja que configuren almenys una part de les respostes als reptes alimentaris de ciutat.

4

L'Estratègia Agroalimentària València 2025 és per tant un procés enfocat a construir un sistema agroalimentari sostenible, en el qual les relacions de l'ecosistema comunitat-territori (urbà, periurbà i rural) s'establisquen sobre relacions d'equilibri, justícia social i mediambiental.

5

ESTRATÈGIA
AGROALIMENTÀRIA
VALÈNCIA 2025

1.1. ELS ORÍGENS DE L'ESTRATÈGIA AGROALIMENTÀRIA

5

es de 2015 l'Ajuntament de València ha iniciat un procés dirigit a consolidar una Política Agroalimentària Municipal, que de forma progressiva assente les bases per a la transició cap a un entorn agroalimentari local més just, sostenible i saludable.

La creació de la Regidoria d'Agricultura, Horta i Pobles de València el mateix any, i la implementació del **Pla d'Acció Integral per a la Promoció de l'Activitat i el Territori Agrícola municipal (PAIPATA)** a partir de 2016, han permès obrir una primera finestra d'acció municipal, apostant per situar l'alimentació sostenible com un àmbit temàtic transversal en el conjunt de l'acció municipal.

6

La voluntat d'avançar cap a una Agenda Agroalimentària Municipal, per bé que des de 2015 ha trobat un aterratge en l'Ajuntament de València, respon a l'impuls i les demandes que des de la societat civil organitzada es vénen gestant en les últimes dècades. Les mobilitzacions per la defensa del territori agrícola i natural periurbà o al generació de plataformes ciutadanes en favor d'un altre model alimentari més just i sostenible han constituït un factor fonamental a l'hora d'impulsar aquest procés.

7

Aquest document naix en el marc del projecte "Aliances locals per a la construcció d'una Estratègia Alimentària a València", liderat per la Regidoria d'Agricultura, Horta i Pobles de València qui ha comptat amb el suport tècnic de la Càtedra Terra Ciutadana de la Universitat Politècnica de València, les organitzacions no governamentals Centre d'Estudis Rurals i d'Agricultura Internacional (CERAI) i Justícia Alimentària així com la Fundació Mudubat. Aquest projecte s'ha concentrat a estimular i consolidar tres processos paral·lels:

8

a) Enfortir una millor coordinació intramunicipal per al desenvolupament integral d'accions en l'àmbit alimentari local.

9

b) Impulsar un treball d'estructuració estratègica per al desenvolupament d'una Política Agroalimentària Municipal.

7

ESTRATÈGIA
AGROALIMENTÀRIA
VALÈNCIA 2025

- 10** **c)** Estimular la participació social en la definició d'una Estratègia Agroalimentària Municipal per mitjà del Consell Alimentari Municipal de la ciutat.
- 11** D'aquesta forma, **el següent document pretén ser una eina de treball propositiva pensada per a ser discutida i participada en el marc del Consell Alimentari Municipal de València, qui haurà finalment d'aprovar l'Estratègia Alimentària València 2025.**

1.2. ELEMENTS ESTRATÈGICS I REPTES DEL NOSTRE SISTEMA AGROALIMENTARI LOCAL

- 12** L'ecosistema agroalimentari de València està conformat per una sèrie d'elements materials i immaterials, de propietat pública i privada, que interactuen entre si configurant un sistema alimentari dinàmic i complex, on prevalen les relacions de poder per davant de l'interès comú de la societat i del territori en el qual aquesta s'assenta.
- 13** La transició cap a models alimentaris més justs i sostenibles així com l'enfortiment de la seua resiliència en un context de canvi climàtic i desertificació, requereix d'una identificació i potenciació de certs elements materials i immaterials del nostre sistema agroalimentari, que adopten per tant un caràcter estratègic.
- 14** Entre el **patrimoni material estratègic** identifiquem a les persones (agricultors/es, pescadors/es, consumidors/es) de la nostra àrea metropolitana, els seus territoris d'activitat com són l'Horta de València, el llac de l'Albufera i els seus arrossars, el port pesquer i la seua àrea litoral, així com la xarxa de mercats municipals i el centre logístic que representa Mercavalència. A aquests elements se sumen el teixit de **PIMES agroalimentàries** transformadores i comercialitzadores d'aliments. Tots ells configuren el "maquinari" del sistema agroalimentari de l'àrea metropolitana de València, sense el qual la ciutat no es podria alimentar de manera sostenible.
- 15** En l'àmbit del **patrimoni agroalimentari immaterial**, classifiquem com a estratègics **els coneixements de les persones pescadores, agricultores i ramaderes pel que fa a la producció sostenible d'aliments així com les seues formes de gestió consuetudinàries** (Real Séquia de Montcada; Tribunal de les Aigües; Comunitat de Pescadors del Palmar, Tires de Comptar). Igualment **el Consell Alimentari de València i el Consell Agrari de València constitueixen espais de governança municipal fonamentals. En l'àrea del coneixement**, destaquem els coneixements fonamentals i aplicats de les **Universitats i Centres Tecnològics Públics** de la nostra ciutat així com aquelles **cultures alimentàries** que ens aporten formes de conservació i elaboració sostenible d'aliments.

Aquests elements estratègics són clau per a donar resposta als desafiaments alimentaris que identifiquem a València i en la seua àrea metropolitana i que resumim a continuació:

DEBILITATS

- ▶ Les polítiques alimentàries locals com un fenomen incipient.
- ▶ Falta de coordinació i comunicació intramunicipal a l'hora de transversalitzar possibles accions.
- ▶ Dificultats en la coordinació del sector productiu d'escala menuda.
- ▶ Feble entorn de suport per a la innovació i l'emprenedoria en l'àmbit agroalimentari a escala xicoteta.
- ▶ Absència de dades secundàries per a l'anàlisi en l'escala municipal.
- ▶ Dificultats per a arrossegar al sector privat convencional cap a altres pràctiques més responsables.

AMENACES

- ▶ Pèrdua del sòl agrícola en l'àrea metropolitana.
- ▶ Abandó de terres.
- ▶ Disminució del nombre d'explotacions.
- ▶ Dificultats en el relleu generacional.
- ▶ Falta de diversitat agrícola.
- ▶ Dificultats de viabilitat per a les iniciatives agrícoles xicotetes.
- ▶ Baixa professionalització de l'activitat agrícola.
- ▶ Precarietat de les infraestructures agroalimentàries.
- ▶ Ordenances que obstaculitzen l'obertura de canals de comercialització de proximitat.
- ▶ Absència d'estratègies de reconeixement dels productes de proximitat en els mercats i detallistes municipals.
- ▶ Absència de sistemes de logística adaptats als canals curts de comercialització.
- ▶ Escassa valorització figura del productor i la productora.
- ▶ Pèrdua de patrons alimentaris basats en la dieta mediterrània.
- ▶ Amenaça de noves infraestructures i dotacions sobre el territori agrari.

FORTALESES

- ▶ Progressiu increment de les iniciatives ecològiques.
- ▶ Manteniment d'una xarxa de mercats municipals i establiments detallistes.
- ▶ Supervivència d'espais de comercialització de proximitat.
- ▶ Generació de nous espais de governança i coordinació municipal en l'àmbit agroalimentari.
- ▶ Existència de programes formatius en matèria d'alimentació sostenible en els centres públics.

OPORTUNITATS

- ▶ Creixent sensibilitat ciutadana cap a un consum més responsable i sostenible.
- ▶ Existència de xarxes alimentàries alternatives innovadores; quantitativament reduïdes, però qualitativament significatives.
- ▶ Marcs normatius i plans estratègics supramunicipals favorables.
- ▶ Adopció de compromisos institucionals per part l'Ajuntament.

Figura 1. DAFO de síntesi resultat dels estudis i diagnòstics implementats en el marc del PAIPATA.

2. ENFOCAMENT METODOLÒGIC

17 La Regidoria d'Agricultura, Horta i Pobles de València inicià el desenvolupament del Pla d'Acció Integral per a la Promoció de l'Activitat i el Territori Agrícola municipal en 2016 amb la posada en marxa d'una sèrie de projectes a través d'entitats acadèmiques i socials.

18 Aquestes, en coordinació amb l'Ajuntament, van plantejar la necessitat d'abordar l'elaboració d'una Estratègia Agroalimentària per a la ciutat, mitjançant la qual poder:

19 ■ Promoure la coordinació en matèria de polítiques agroalimentàries a nivell local, autonòmic i estatal.

20 ■ Avançar en la coherència de polítiques i programes a nivell municipal.

21 ■ Construir un imaginari col·lectiu, amb tots els agents del sistema agroalimentari, sobre com transitar cap a un model agroalimentari local socialment just i mediambientalment sostenible.

22 El procés per a la construcció de l'Estratègia Agroalimentària València 2025 es va fonamentar en tres fases interrelacionades:

23 ■ Una primera **fase de diagnòstic i estudi** de l'entorn agroalimentari local, on diferents treballs es van posar en marxa i van permetre realitzar un diagnòstic participatiu sobre temes centrals per a promoure la transició agroecològica del nostre sistema agroalimentari com ara els canals curts de comercialització, la compra pública, la governança alimentària local, la promoció de la pesca artesanal o l'emprenedoria agroalimentària, entre altres.

24 ■ Una segona fase, dirigida a **sistematitzar i integrar en un document estratègic** el treball acumulat, prenent en consideració les accions ja implementades fins al moment, així com les línies de treball possibles derivades de les principals conclusions dels estudis i diagnòstics citats.

- Finalment una tercera fase prevista, de **consulta i participació ciutadana** en el marc del recentment constituït Consell Alimentari Municipal, dirigida a treballar de forma conjunta aquest esborrany.

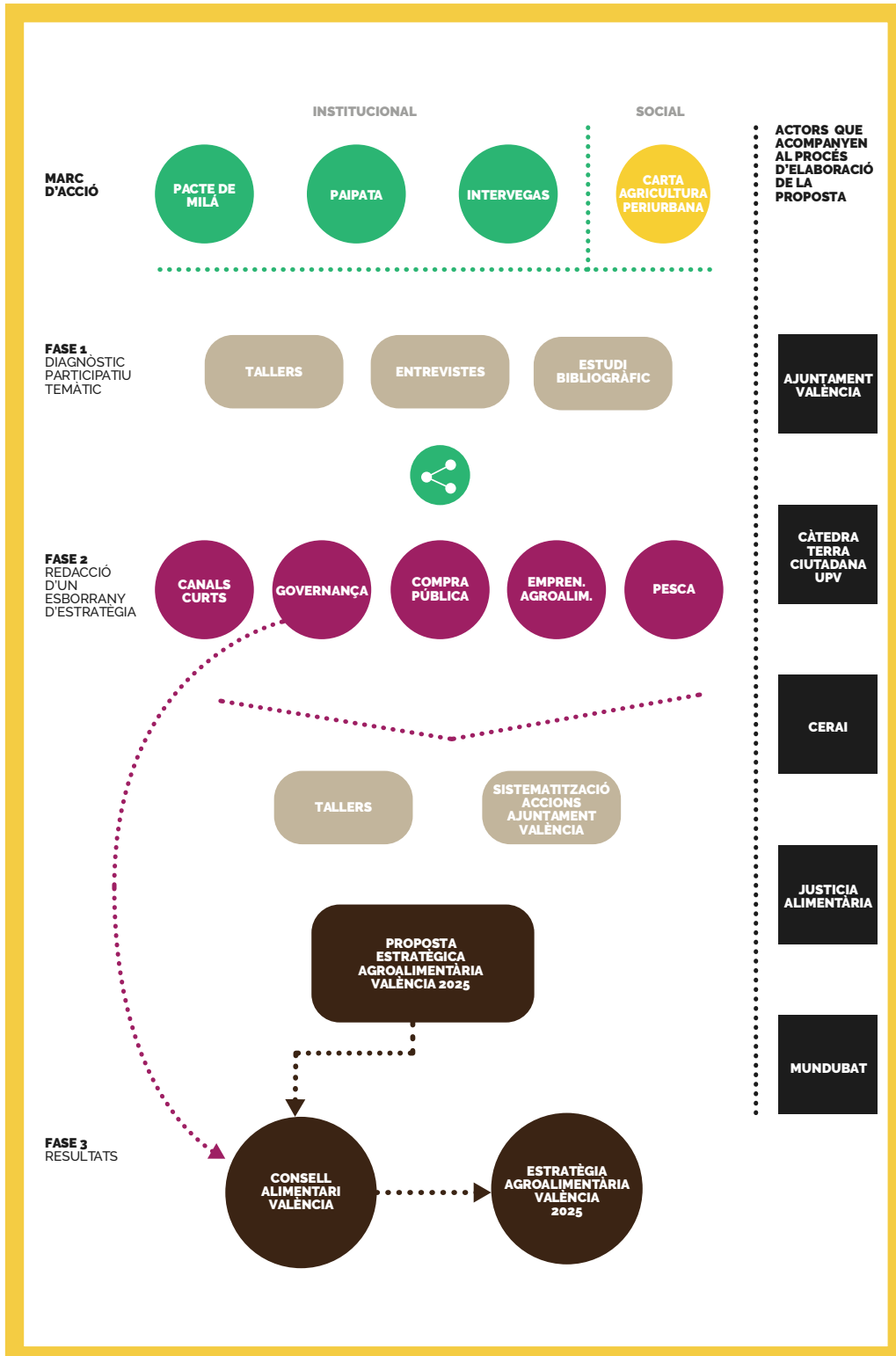

Figura 2. Fases del procés dissenyat per a construcció de l'Estratègia Agroalimentària 2025.

3. MARÇ DE REFERÈNCIA DE L'ESTRATÈGIA

26

L marc conceptual i els valors que guien l'Estratègia Agroalimentària València 2025 s'estructuren sobre tres eixos de referència fonamentals. En primer lloc, s'han considerat els documents de caràcter institucional aprovats pel Ple de l'Ajuntament de València en matèria d'alimentació, sostenibilitat i territori. Al llarg dels últims anys l'Ajuntament de València ha desenvolupat una feina activa a l'hora d'involucrar a la ciutat en diferents xarxes estatals i internacionals per a la promoció de sistemes alimentaris locals més sostenibles.

27

En segon lloc, s'han integrat les principals conclusions i àmbits d'actuació identificats al llarg del procés de participació desenvolupat en 2016 i 2017 per a la posada en marxa del Consell Alimentari Municipal. En aquest procés, es va poder discutir i treballar el Pacte de Polítiques Alimentàries Urbanes de Milà, al mateix temps que es va definir una Carta de Principis per al Consell Alimentari Municipal.

28

En tercer lloc, s'ha realitzat un treball d'anàlisi i consulta d'altres estratègies supramunicipals impulsades pel govern autonòmic relacionades amb l'àmbit agroalimentari, amb les quals aquest document ha de guardar una coherència i complementarietat. Més encara, si com hem esmentat el territori de referència per a la construcció d'una Política Agroalimentària Sostenible supera clarament el terme municipal, on la mateixa Horta de València es correspon amb l'àrea metropolitana.

Figura 3. Document i marcs estratègics de referència de l'Estratègia agroalimentària 2025.

3.1. COMPROMISOS INSTITUCIONALS DE L'AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

En 2015 l'Ajuntament de València es va adherir al **Pacte de Polítiques Alimentàries Urbanes de Milà**. Aquest document, signat per més de cent ciutats de tot el món, ha permès al municipi de València dotar-se d'un marc estratègic ampli i transversal, que constitueix un document d'impuls central en el desenvolupament de les accions implementades els tres últims anys. La designació de València com a Capital Mundial de l'Alimentació per la FAO en 2017 i la celebració a València de la Tercera Trobada Mundial de Ciutats Signatàries del Pacte de Polítiques Alimentàries Urbanes de Milà han contribuït a consolidar el compromís de la ciutat amb aquesta aliança de ciutats i les línies de treball que s'hi estipulen.

Figura 4. Àrees d'actuació proposades en el Pacte de Polítiques Alimentàries Urbanes de Milà

18

ESTRATÈGIA
AGROALIMENTÀRIA
VALÈNCIA 2025

30 En 2018, l'Ajuntament de València ha reforçat el seu compromís i presència en aquelles xarxes d'àmbit estatal que treballen en la promoció de sistemes alimentaris locals més sostenibles i justos. El 25 de gener de 2018, el municipi va aprovar en el **Ple Municipal la seua adhesió al Pacte Intervegas** per la sobirania alimentària, l'educació ambiental i el desenvolupament sostenible. Al mateix temps, i en clara consonància amb les disposicions arrellegades en el Pacte Intervegas i en el Pacte de Polítiques Alimentàries Urbanes de Milà, el municipi de València va acordar la seua adhesió a la **Xarxa de Ciutats per l'Agroecologia** en Ple Municipal el 27 de juliol de 2017. Aquesta xarxa aglutina a nombroses ciutats de l'Estat i promou l'intercanvi d'experiències entre municipis, treballant per consolidar un marc de polítiques alimentàries municipals que incorpore l'enfocament agroecològic.

31 En la mesura que l'Estratègia Agroalimentària València 2025 pretén mantenir una línia de continuïtat amb el treball desenvolupat pel PAIPATA, és necessari destacar també **La Carta per la Sobirania Alimentària des dels nostres Municipis** (2014) i **La Carta de Principis de l'Economia Social i Solidària** (2015). Tots dos documents constitueixen un pilar conceptual del Pla d'Acció de la Regidoria d'Agricultura, al mateix temps que compten també amb el suport de bona part de les organitzacions socials del territori que treballen per una alimentació més sostenible.

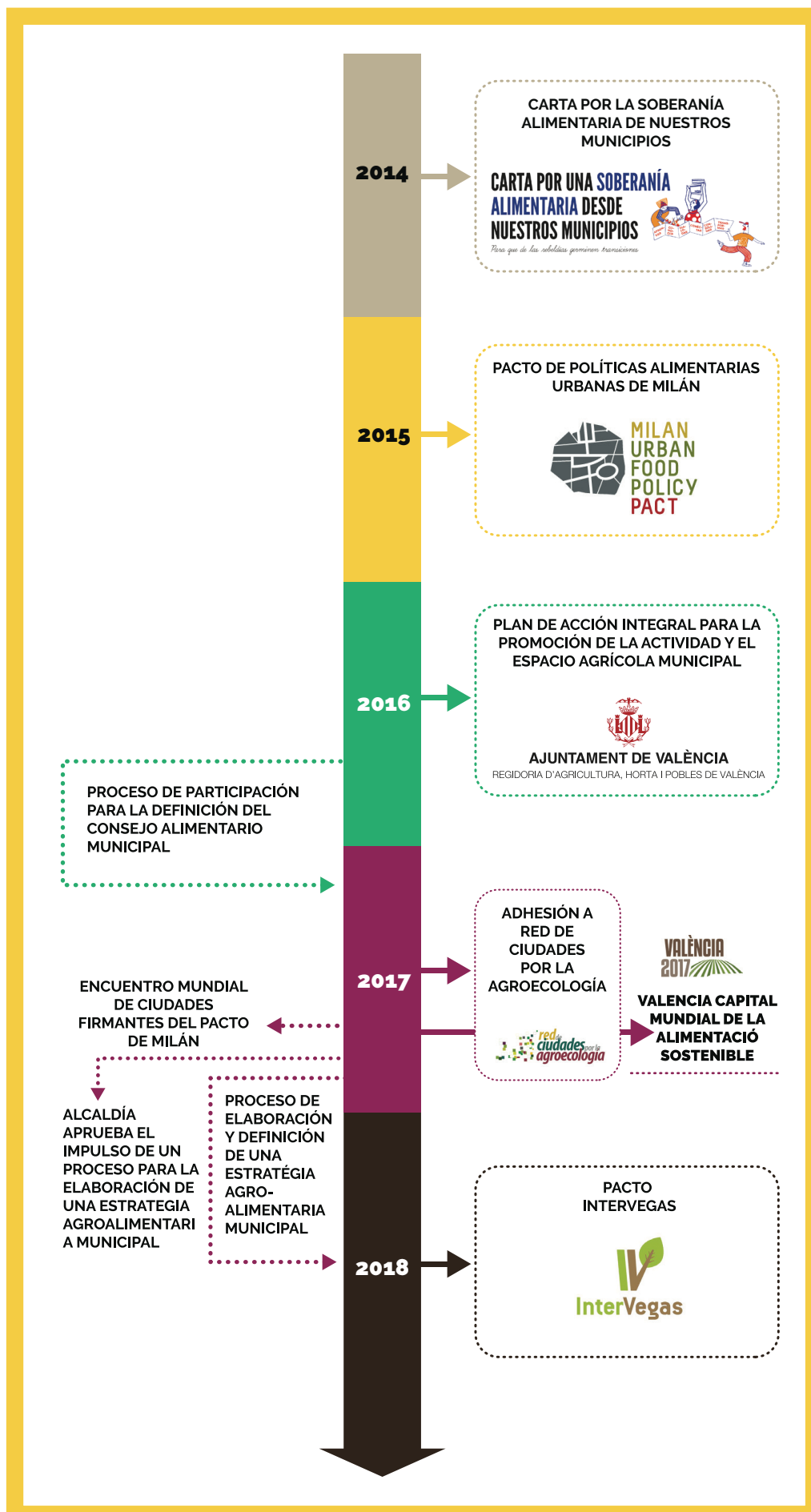

Figura 5. Documents i compromisos estratègics de referència en l'àmbit municipal.

3.2. MARCS ESTRATÈGICS DE REFERÈNCIA EN L'ÀMBIT SUPRAMUNICIPAL

32 Si bé l'Estratègia Agroalimentària se circumscriu a l'àmbit de la ciutat de València i els pobles que conformen el terme municipal, resulta crucial que les estratègies agroalimentàries d'aquesta índole mantinguen una adequada coherència i coordinació amb processos de planificació i disseny d'estratègies en escales immediatament superiors.

33 És des d'aquesta perspectiva d'articulació entre escales (local-regional) que la FAO està impulsat la iniciativa "**Aliment per a les Ciutats**", on es posa l'accent en la recerca de relacions equilibrades entre el camp i la ciutat. Els denominats "**Sistemes Alimentaris de Ciutat-Regió**" requereixen voluntat política, ús de les polítiques existents i instruments de planificació (infraestructura i logística, contractació pública, llicències, planificació de l'ús de la terra), la intervenció de diferents departaments governamentals i jurisdiccions (locals, provincials, etc.), i noves estructures organitzatives a diferents escales (municipal, regional, etc.).

34 Aquesta sensibilitat també pot observar-se en el govern autonòmic, on actualment es desenvolupen diversos instruments de protecció i regeneració de l'Horta, l'eix vertebrador de la qual descansa sobre la **Llei de l'Horta de València, aprovada el 22 de febrer de 2018**.

35 La Llei reconeix la funció social de l'Horta, "rellevant en afavorir el desenvolupament del sector agrari, la sobirania alimentària, el benestar de les persones i l'ús sostenible del territori" i preveu una sèrie d'elements fonamentals a desenvolupar, com el **Pla d'Acció Territorial d'Ordenació i Dinamització de l'Horta de València**, actualment en fase de participació pública.

36 El Pla preveu la creació d'un Ens Gestor de l'Horta de València a manera de consorci públic i privat. Entre les funcions del qual inclou la implementació d'un **Pla de Gestió i Desenvolupament Agrari de l'Horta**, actualment en fase de participació ciutadana.

37 Aquest Pla contempla la promoció del relleu generacional, la recuperació de la diversitat agrícola i mediambiental, la millora de la competitivitat en l'àmbit agroalimentari, millorar els nivells de professionalització i valorització

de la imatge de l'agricultura, recuperació dels mercats naturals de l'Horta, millora en la funcionalitat de les infraestructures, així com la coordinació i suport entre agents.

38 D'altra banda, des de la Conselleria d'Agricultura, Medi ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural s'ha creat el Servei de Producció Ecològica, Innovació i Tecnologia, impulsor del primer Pla Valencià de Producció Ecològica en 2016.

39 El **Primer Pla de Producció Ecològica** pretén afavorir una alimentació conscient i responsable, fomentar la producció ecològica, fomentar els circuits curts de comercialització, millorar la governança del sector agroalimentari i afavorir una política alimentària transversal des del Govern Autonòmic, així com millorar el coneixement i la formació en matèria d'agroecologia i agricultura ecològica.

40 Estos plans projecten una voluntat a nivell supramunicipal amb els que l'Estratègia Agroalimentària de València ha de tractar de mantindre una coherència i correspondència adient, amb l'objectiu comú de afavorir un entorn agroalimentari més just i sostenible.

3.3. CAP A UNS PRINCIPIS COMPARTITS: RESULTATS DEL PROCÉS DE PARTICIPACIÓ DEL CONSELL ALIMENTARI MUNICIPAL

41 L'Estratègia Agroalimentària València 2025 pretén mantenir una correspondència amb el treball acumulat al llarg del procés per a la construcció del Consell Alimentari Municipal. Al llarg de 2016 i 2017, a més de definir el model de Consell Alimentari Municipal desitjat per a la ciutat, la constitució formal del qual va tenir lloc el passat 14 de juny de 2018, es va elaborar una **Carta de Principis** amb la intenció de poder assentar les bases per al treball comú entre la diversitat d'agents que componen aquest òrgan de participació i consulta.

42 D'aquesta forma l'Estratègia Agroalimentària València 2025 respon als principis establits en aquest document, i es compromet a treballar per a la transició cap a un sistema alimentari bo per a les persones, el territori i el medi ambient que:

43 ■ Facilita un accés a la informació, formació i recursos que permeten cultivar, comprar, cuinar i gaudir d'aliments de forma sostenible i saludable per al conjunt de la població.

44 ■ Valoritza els aliments de proximitat, la gastronomia del territori i els aliments que la componen.

45 ■ Garanteix la protecció del territori agrícola i el foment de models productius sostenibles que mantinguen un equilibri entre el territori i la forma en què ens alimentem.

46 ■ Genera cadenes de valor més justes que revertisquen en el benestar de les persones, ja siguenaquestes xicotetes productores, transformadores, comercialitzadores o consumidores.

47 ■ Fomenta un consum més conscient i responsable posant l'accent en els aliments de qualitat, proximitat i ecològics.

48 ■ Visibilitza el paper de la dona i les cures per a la sostenibilitat de sistemes alimentaris locals.

49 ■ Es posa en valor la figura del productor i la productora i la seua importància per al manteniment de la biodiversitat.

3.4. ELS ARRELS DE L'ESTRATÈGIA AGROALIMENTÀRIA VALÈNCIA 2025: PRINCIPIS TRANSVERSALS

50 A l'hora d'avançar cap a un horitzó de sostenibilitat, l'Estratègia Agroalimentària València 2025 s'assenta en una sèrie de valors que fonamenten la seua visió i missió. Aquests valors circulen de manera sistèmica pel conjunt de línies estratègiques, programes i accions que presentem més endavant. Set són els principis i valors identificats:

SOBIRANIA ALIMENTÀRIA

51 La sobirania alimentària és el dret dels pobles a aliments nutritius i culturalment adequats, accessibles, produïts de forma sostenible i ecològica, i el seu dret a decidir el seu propi sistema alimentari i productiu.

AGROECOLOGIA I TRANSICIÓ AGROECOLÒGICA

52 Perspectiva integral i transformadora sobre els processos agraris, orientada al maneig sostenible dels agrosistemes, la revalorització de les pràctiques camperoles, posant en el centre la vida i les persones. Aquesta perspectiva es compon de tres dimensions: tècnic-productiva, socioeconòmica i sociopolítica.

53 La transició agroecològica si bé sol referir-se als processos productius i el redisseny de les finques agràries, fa també referència als canvis progressius a impulsar en el conjunt del sistema agroalimentari per a garantir la sustentabilitat de la vida, canviant els valors relatius a la cadena alimentària i la transformació de les relacions entre les comunitats humanes i el territori.

PROXIMITAT I CANALS CURTS DE COMERCIALIZACIÓ

54 La proximitat en l'àmbit agroalimentari és un concepte tan obert com a disputat. De forma sintètica l'aposta per sistemes agroalimentaris de proximitat posa l'accent en un acostament entre la producció i el consum, la reducció de l'impacte mediambiental generat pels processos de transport i la re-vinculació cultural entre les persones, els territoris i els seus aliments.

55 Els canals curts de comercialització són aquells circuits econòmics on com a màxim existeix un intermediari entre la producció i el consum. Al mateix temps, des de la perspectiva dels Sistemes Alimentaris Alternatius aquests circuits de comercialització, impliquen relacions socials al voltant de l'alimentació més justes, sostenibles i igualitàries.

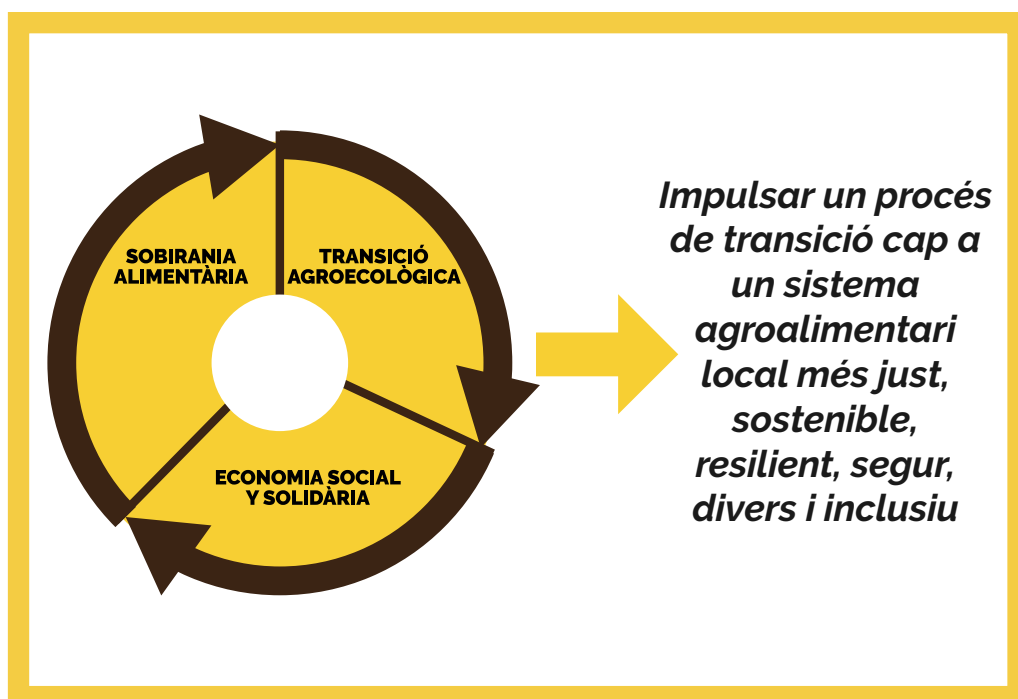

Figura 6. Principis motors de l'Estratègia Agroalimentària 2025.

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

56 L'economia social i solidària es defineix com una visió i una pràctica que reivindica l'economia en les seues diferents facetes (producció, finançament, comerç i consum) com a mitjà –i no com a fi– al servei del desenvolupament de les persones i de les comunitats. Contribueix a la generació d'alternatives al model econòmic imperant i aspira a consolidar-se com un instrument de transformació social que fomenta un desenvolupament sostenible, just i participatiu.

ECODEPENDÈNCIA I INTERDEPENDÈNCIA

57 Tots dos conceptes posen l'accent en allò que sosté materialment la vida de les persones, remarcant dos indefugibles dependències: les que cada in-

dividu té de la naturalesa i d'altres persones. Tots dos conceptes posen de manifest la necessitat d'avançar cap a una relació sostenible amb el nostre entorn natural i al mateix temps la importància de les cures per al manteniment de la vida.

58 INFRAESTRUCTURES VERDES

Xarxa estratègicament planificada d'espais naturals i seminaturals i altres elements ambientals dissenyats i gestionats per a oferir una àmplia gamma de serveis ecosistèmics.

59 DIETES SOSTENIBLES

El Pacte de Polítiques Alimentàries Urbanes de Milà, a partir d'un concepte integral de sostenibilitat, defineix les dietes sostenibles com aquelles saludables, segures, culturalment adequades, ambientalment sostenibles i fundades en els drets.

4. ESTRATÈGIA AGROALIMENTÀRIA VALÈNCIA 2025

30

ESTRATÈGIA
AGROALIMENTÀRIA
VALÈNCIA 2025

60

L'Estratègia Agroalimentària València 2025 té els seus fonaments en els principis i valors identificats els quals constitueixen un marc de seguretat per a avançar cap a un model agroalimentari viable en totes les seues dimensions (econòmica, social, cultural i mediambiental). Aquest Model Agroalimentari constitueix un imaginari col·lectiu, un horitzó compartit que configura la Visió de l'Estratègia Agroalimentària València 2025.

61

L'Estratègia Agroalimentària proposa avançar cap a aquesta Visió per mitjà d'una acció transversal en sis àmbits fonamentals com són la cultura alimentària, els models productius, la comercialització, la governança alimentària, el dret a l'alimentació i la planificació territorial.

Figura 7. Àmbits generals d'actuació identificats en l'Estratègia Agroalimentària 2025

4.1. VISIÓ

62 Entenent la Visió com el conjunt d'objectius cap als quals l'Estratègia Agroalimentària València 2025 vol avançar, proposem:

63 **“Promoure un sistema alimentari local just i sostenible, que es relacione de forma equilibrada amb el territori, capaç de proveir aliments bons per a les persones i el medi ambient. Tot açò afavorint un entorn de col·laboració, suport i acostament entre les persones productores, pescadores, transformadores, consumidores, organitzacions socials i administracions públiques.”**

64 La Visió posa en el centre de la seua acció el territori i les persones, la producció d'aliments de qualitat accessibles i la generació de relacions justes i col·laboratives. Tot açò en un marc de governança participatiu que permeta la coordinació d'agents públics i privats.

4.2 LÍNIES ESTRATÈGIQUES I PROGRAMES D'ACTUACIÓ

65 L'Estratègia Agroalimentària València 2025 pretén també avançar cap a una acció transversal en l'àmbit de les polítiques alimentàries municipals. Al mateix temps que el document manté una clara línia de continuïtat amb els plantejaments i accions desenvolupats en el PAIPATA, la seua voluntat és poder vertebrar i consolidar una adequada coordinació amb altres àmbits de l'acció municipal on l'alimentació juga un pes important.

Línies estratègiques ➔ Programes ➔ Accions

66 A continuació presentem les 6 línies estratègiques que sustenten l'Estratègia Agroalimentària així com els 19 programes i les accions en què es desenvolupen.

LÍNIA ESTRATÈGICA 1

CULTURA AGROALIMENTÀRIA RESPONSABLE

67 **PROMOURE CANVIS EN LA CULTURA AGROALIMENTÀRIA CAP A MODELS SOCIAL Y MEDIOAMBIENTALMENT MÉS RESPONSABLES**

68 Els factors que determinen les nostres pràctiques alimentàries són diversos i complexos. La vinculació cultural i identitària de les persones amb els aliments, l'adequada informació sobre l'impacte econòmic, mediambiental i social que s'amaga darrere de l'elecció dels aliments que consumim o la importància de mantenir una dieta nutricionalment equilibrada per a salut, són desafiaments clau a l'hora de transformar la cultura alimentària d'un territori. Promoure canvis en les pràctiques agroalimentàries implica desenvolupar accions de sensibilització, acompanyament i formació en diferents nivells (el conjunt de la ciutadania, col·lectius clau i col·lectius que juguen un paper prescriptor).

69 Programa 1.1 Promoure i visibilitzar unes pràctiques agroalimentàries socialment i ambientalment responsables.

70 Acció 1.1.1 Impulsar campanyes de sensibilització sobre el producte de temporada, proximitat i agroecològic, prioritzant els espais de gestió pública (mercats, escoles, centres de salut,...).

71 Acció 1.1.2 Elaborar i difondre un mapa de bones pràctiques agroecològiques al llarg de tota la cadena alimentària (producció, transformació, distribució, comercialització i consum).

72 Programa 1.2 Fomentar una gastronomia responsable vinculada al territori i als productes que la conformen.

73 Acció 1.2.1 Generar rutes alimentàries de proximitat fonamentades en els vincles entre el territori, els aliments de proximitat i les persones.

74 Acció 1.2.2 Consolidar un calendari per a la celebració i trobada al voltant de l'alimentació sostenible i saludable, posant en valor el patrimoni agroalimentari del municipi.

75 Acció 1.2.3 Visibilitzar i consolidar els vincles entre els productors i productores i els circuits d'excel·lència gastronòmica.

76 Programa 1.3 Afavorir hàbits de vida saludables mitjançant la promoció de dietes sostenibles.

77 Acció 1.3.1 Implementar programes d'acompanyament i formació per a la transició cap a menjadors col·lectius saludables i sostenibles.

78 Acció 1.3.2 Fomentar l'alimentació sostenible com un eix de treball en els programes municipals de Promoció de la Salut.

79 Acció 1.3.3 Estudiar i impulsar instruments normatius que regulen l'accés als aliments poc saludables per part de la població escolar i en els centres municipals, d'acord amb les recomanacions de l'Organització Mundial de la Salut.

LÍNIA ESTRATÈGICA 2

TRANSICIÓ AGROECOLÒGICA

80

IMPULSAR LA TRANSICIÓ AGROECOLÒGICA EN ELS SISTEMES PRODUCTIUS AGRÍCOLES, RAMADERS I PESQUERS

81

L'horta de València i l'Albufera són dos ecosistemes d'alt valor productiu que històricament han proveït la ciutat d'aliments de proximitat. Al mateix temps, l'activitat agrària urbana i periurbana manté un fort arrelament local i és font de riquesa, ocupació i benestar. Des de la perspectiva d'una necessària transició cap a un sistema alimentari local més sostenible i just, resulta un eix prioritari activar processos que potencien i acompanyen un maneig agroecològic dels recursos productius.

82

Programa 2.1 Promocionar una producció agroalimentària socialment i mediambientalment responsable.

83

Acció 2.1.1 Afavorir la reducció i substitució d'entrades (insums) convencionals en l'agricultura.

84

Acció 2.1.2 Impulsar processos de dinamització local agroecològica.

85

Acció 2.1.3 Materialitzar ajudes a la producció agroecològica com a mantenedora d'un medi ambient sa i segur.

86

Acció 2.1.4 Fomentar la gestió agroecològica del sistema arrosser.

87

Acció 2.1.5 Generar infraestructures i procediments per a la gestió correcta dels residus i altres serveis vinculats a l'agricultura amb una visió d'economia circular.

88

Programa 2.2 Afavorir la viabilitat de l'activitat agrícola, ramadera i pesquera.

37

ESTRATÈGIA
AGROALIMENTÀRIA
VALÈNCIA 2025

- 89** **Acció 2.2.1** Fomentar la diversificació de la producció i dels mercats associats.
- 90** **Acció 2.2.2** Visibilitzar les característiques de qualitat de la producció.
- 91** **Acció 2.2.3** Elaborar estratègies que garantisquen preus justs per a la producció.
- 92** **Acció 2.2.4** Impulsar el recanvi generacional i la dignificació de la professió agrària i pesquera.
- 93** **Acció 2.2.5** Impulsar el recambio generacional y la dignificación de la profesión agraria y pesquera.
- 94** **Acció 2.2.6** Facilitar l'accés a la terra amb especial atenció a grups socials sensibles com els joves i les dones.
- 95** **Acció 2.2.7** Impulsar la incorporació de nous perfils laborals agroecològics dins dels plans de formació, ocupació i foment de l'ocupació.

LÍNIA ESTRATÈGICA 3

ECONOMIA ALIMENTÀRIA DE PROXIMITAT

96 RELOCALITZAR L'ECONOMIA ALIMENTÀRIA
PER A GENERAR CADENES
DE VALOR MÉS JUSTES

- 97** Els canals curts de comercialització permeten generar cadenes de valor més justes que reverteixen sobre l'economia local, milloren la viabilitat de la producció i l'acosten al consum.

- 98** **Programa 3.1 Incrementar, diversificar i consolidar els canals curts de comercialització.**

- 99** **Acció 3.1.1** Instalar punts de venda directa en la red de mercados municipales.
- 100** **Acció 3.1.2** Crear i impulsar mercats de venda directa de producte agroalimentari.
- 101** **Acció 3.1.3** Revisar i adaptar la normativa municipal de venda i consum de productes agroalimentaris.

102 **Programa 3.2 Recolzar la creació d'infraestructura social, física, i digital adaptada als circuits curts de comercialització que milloren la distribució i la logística.**

- 103** **Acció 3.2.1** Generar plataformes logístiques per a la comercialització de producte agroalimentari de proximitat que facilite la connexió entre les xicotetes iniciatives amb nínxols de demanda més grans i estables.
- 104** **Acció 3.2.2** Fomentar la creació d'obradors adaptats a les necessitats de les xicotetes iniciatives agroalimentàries de la ciutat.
- 105** **Acció 3.2.3** Recolzar i reconèixer les figures d'aval i cooperació entre la producció i el consum (Sistemes Participatius de Garantia, Grups de Consum, etc.).

106 **Programa 3.3 Afavorir estratègies de diferenciació i reconeixement dels aliments de qualitat i proximitat.**

- 107** **Acció 3.3.1** Consolidar i visibilitzar un segell de proximitat que reconega el producte de l'Horta de València.

108 **Programa 3.4 Regular i incrementar la compra pública d'aliments sostenibles per part de les administracions públiques.**

- 109** **Acció 3.4.1** Introducció en els plecs sobre compra pública municipal de criteris de responsabilitat social i mediambiental.
- 110** **Acció 3.4.2** Elaboració d'una guia de recomanacions per a la in-

corporació de criteris de sostenibilitat alimentària en els menjadors escolars.

LÍNIA ESTRATÈGICA 4

GOVERNANÇA ALIMENTÀRIA LOCAL

111

CONSOLIDAR UNA GOVERNANÇA
ALIMENTÀRIA LOCAL PARTICIPATIVA
I TRANSPARENT

112

Afavorir una governança alimentària que permeta millorar la coordinació intramunicipal per a una acció efectivament transversal, amb la col·laboració i participació de la societat civil i el sector privat. Al mateix temps, és necessari: reforçar la transparència amb la qual l'administració local desenvolupa la seua activitat i establir un espai de treball coordinat on els actors i agents socials contribuïsquen a la construcció de polítiques alimentàries municipals.

113

Programa 4.1 Fomentar una cultura participativa que millore la col·laboració i coordinació entre les administracions públiques, el sector privat i la societat civil.

114

Acció 4.1.1 Dinamitzar el Consell Alimentari Municipal des d'una cultura participativa i col·laborativa entre els diferents agents i actors de l'entorn alimentari del municipi.

115

Acció 4.1.2 Consolidar una taula de seguiment tècnica municipal i dotar-la de recursos per a coordinar el conjunt d'accions programades.

116

Programa 4.2 Generar i millorar sistemes d'informació multisectorial relacionats amb les polítiques agroalimentàries locals.

40

ESTRATÈGIA
AGROALIMENTÀRIA
VALÈNCIA 2025

117 **Acció 4.2.1** Impulsar i col·laborar en la creació d'un banc de recerca en polítiques alimentàries urbanes en coordinació amb els àmbits acadèmics de la ciutat.

118 **Acció 4.2.2** Col·laborar i impulsar figures d'observació territorial i recollida d'informació participatives.

119 **Acció 4.2.3** Desenvolupar un sistema d'avaluació i monitoreig per al conjunt d'accions estratègiques que s'engeguen en el marc de l'EAM.

120 **Programa 4.3 Impulsar xarxes amb altres ciutats, administracions i territoris per a l'intercanvi de coneixements i experiències en matèria de polítiques agroalimentàries sostenibles.**

121 **Acció 4.3.1** Incorporació i participació activa en la Xarxa de Ciutats per l'Agroecologia i en la plataforma Intervegas.

122 **Acció 4.3.2** Promoure la cerca de socis a nivell estatal i europeu per a l'intercanvi d'experiències i col·laboració en matèria de polítiques agroalimentàries locals.

123 **Programa 4.4 Recolzar les iniciatives d'autogestió desenvolupades des de la societat civil.**

LÍNIA ESTRATÈGICA 5 DRET A L'ALIMENTACIÓ

124 GARANTIR EL DRET A L'ALIMENTACIÓ SOSTENIBLE A TRAVÉS DE L'ACTUACIÓ DE LES ADMINISTRACIONS I DE LA SOCIETAT CIVIL, PRIORITZANT ELS COL·LECTIUS EN RISC D'EXCLUSIÓ SOCIAL

125 El dret a una alimentació sostenible per a totes les persones ha de sostenir-se en una política alimentària que atenga la diversitat de factors lligats a la "pobresa alimentària". Factors que resideixen en motius econòmics però que també estan estretament lligats a les desigualtats en la informació i formació en matèria d'alimentació sostenible.

126 **Programa 5.1 Incorporar l'alimentació sostenible com una línia de treball en els programes municipals de benestar social.**

127 **Programa 5.2 Elaborar un diagnòstic integral per a detectar les problemàtiques en matèria d'accés a una alimentació saludable i sostenible per part de grups en situació de risc d'exclusió social.**

128 **Programa 5.3 Programar i implementar una bateria d'accions derivades dels resultats del diagnòstic integral en col·laboració amb Serveis Socials.**

LÍNEA ESTRATÈGICA 6

PLANIFICACIÓ ALIMENTÀRIA TERRITORIAL

129

DESENVOLUPAR UNA PLANIFICACIÓ
TERRITORIAL QUE INCORPORE
LA PERSPECTIVA AGROALIMENTÀRIA

130

Introduir criteris de sobirania alimentària en els plans urbanístics i territorials despleats en l'àmbit municipal. És necessari avançar cap a una perspectiva de dotacions i equipaments alimentaris com les que ja contempen els plans en matèria de mobilitat, habitatge, educació i salut, al mateix temps que es potencie i coordinen les eines de planificació territorial que garantisquen la seguretat i pervivència del territori agrícola municipal i metropolità.

131 Programa 6.1 Col·laborar i incidir en la construcció d'estratègies supramunicipals, des del punt de vista bioregional, per a la inclusió d'una perspectiva agroalimentària.

132 Acció 6.1.1 Garantir una perspectiva de sostenibilitat agroalimentària en les estratègies i plans d'acció en l'àmbit metropolità.

133 Acció 6.1.2 Col·laborar en la implementació del Pla de Desenvolupament Agrari i la creació del Consell de l'Horta contemplats en la Llei de l'Horta.

134 Programa 6.2 Estudiar la introducció en les estratègies i documents de planificació urbana municipal estàndards de qualitat agroalimentària.

135 Acció 6.2.1 Incloure estàndards d'accés a una alimentació sostenible en el procés de revisió detallada del Pla General d'Ordenació Urbana.

136 Acció 6.2.2 Elaborar una estratègia integral coordinada amb la Regidoria de Mobilitat Sostenible per a gestionar la mobilitat per camins agrícoles i rurals, així com la mobilitat de vehicles agrícoles pel terme municipal.

137 Acció 6.2.3 Incorporar en el planejament un estàndard urbanístic de sòl de cultiu, que assigne una superfície agrícola per habitant.

138 Programa 6.3 Desenvolupar instruments normatius per a definir una infraestructura verda municipal amb criteris de sobirania alimentària.

139 Acció 6.3.1 Garantir la connectivitat de la infraestructura verda municipal i comarcal i significar el paper imprescindible dels espais agrícoles com a connectors d'espais oberts entre els nuclis urbans.

140 Acció 6.3.2 Avaluar i proposar accions per a construir unes vores urbanes que connecten amb una transició lògica el final de la ciutat i el principi de l'horta amb la perspectiva que l'horta avança sobre la ciutat.

5. MARC D'IMPLEMENTACIÓ

El present esborrany d'Estratègia Agroalimentària és el resultat del diàleg i el treball conjunt de la Regidoria d'Agricultura, Horta i Pobles de València de l'Ajuntament de València i d'entitats de la societat civil (CERAI, Justícia alimentària, Mundubat) així com la Càtedra Terra Ciutadana de la Univer-

sitat Politècnica de València. Totes elles han realitzat al seu torn processos de diagnòstic i participació amb agents públics multinivell (local, provincial, autonòmic) i agents privats que configuren o incideixen en el sistema agroalimentari de la ciutat de València.

5.1 EL CONSELL ALIMENTARI MUNICIPAL

- 142** L'ecosistema d'agents que a diferents nivells i des de diferents llocs de la cadena agroalimentària integren el nostre sistema agroalimentari local, es trobaran de manera regular i estructurada en el primer espai de governança alimentària local de la nostra ciutat, el Consell Alimentari Municipal.
- 143** El Consell Alimentari està cridat a jugar un rol protagonista en la redacció final i en l'aprovació de l'Estratègia Alimentària València 2025. El grup promotor de la redacció de la present estratègia entén que aquest Consell és l'espai legítim en el qual poder esmenar l'esborrany d'Estratègia i aprovar-ho finalment en el seu plenari.

5.2 L'ESTRATÈGIA EN EL CONSELL ALIMENTARI MUNICIPAL

144 Constituït el Consell Alimentari Municipal de València, s'obrirà un procés de participació pel qual transitarà l'esborrany fins a convertir-se en la primera Estratègia Agroalimentària de la ciutat. Per a açò es proposen les següents fases:

145 ■ Constitució d'un grup de treball de "Estratègia Alimentària" des del qual coordinar i donar seguiment als treballs a realitzar en aquesta matèria.

146 ■ Obertura d'un procés electrònic d'esmena al document, obert als membres del Consell Alimentari durant el mes de juliol i agost de 2018.

147 ■ Organització d'un taller presencial participatiu a través del com poder evolucionar el text a una versió quasi definitiva, a realitzar al setembre de 2018.

148 ■ Actualització del document sobre la base de les esmenes electròniques i al taller participatiu per a la seua revisió en el grup de treball del Consell Alimentari, qui finalment ho elevarà al ple per a la seua aprovació.

149 Votada en el ple del CALM, l'Estratègia Alimentària València 2025 serà el marc de referència per a:

150 ■ Sol·licitar a l'Ajuntament l'assumpció efectiva de l'Estratègia, adaptant les seues polítiques agroalimentàries al nou marc i actualitzant el seu Pla d'Acció Integral (PAIPATA).

151 ■ Orientar a la resta d'actors del sistema agroalimentari (públics i privats) perquè contribuïsquen a la transició que l'Estratègia Agroalimentària reflecteix.

5.3 TAULA DE COORDINACIÓ MUNICIPAL

- 152** Al llarg de 2018 s'ha desenvolupat un esforç per reforçar la coordinació intramunicipal en matèria de polítiques alimentàries municipals. Per a açò, s'ha engegat un treball de sistematització dirigit a conèixer l'*organigrama alimentari* de l'Ajuntament de València, identificar àmbits d'actuació conjunta i assentar les bases perquè la pròpia administració local es trobe en la millor disposició per a assumir i implementar les propostes que es definen en l'Estratègia Agroalimentària 2025.
- 153** Aquest treball, en procés d'elaboració, suposa el primer pas per a la posta en marxa d'una Taula de Coordinació Municipal de caràcter tècnic i operatiu, que tal com s'estipula en l'acció 4.1.2 haurà d'arreglar els compromisos adoptats en l'Estratègia Agroalimentària 2025, per a la seua adequada implementació i aterratge en forma de polítiques alimentàries municipals.

5.4 SEGUIMENT I AVALUACIÓ DE L'ESTRATÈGIA

- 154** La voluntat del present document és transformadora, i per açò és conscient dels riscos que tota estratègia implica de convertir-se en una mera declaració d'intencions.
- 155** El Grup de Treball d'"Estratègia Agroalimentària" del Consell Alimentari, establirà un sistema de seguiment i avaluació amb el qual valorar tres dimensions fonamentals: Disseny de l'estratègia; Procés d'Acompliment o Implementació d'aquesta; Resultats aconseguits.
- 156** La identificació d'indicadors tant qualitatius com quantitius permetrà avaluar el procés a través d'una sèrie de criteris als quals es podran sumar enfocaments transversals a tenir en compte en l'estratègia com l'enfocament de gènere o el medi ambient.
- 157** El procés de seguiment s'iniciarà una vegada aprovada l'Estratègia Agroalimentària al Ple del Consell Alimentari, sent la primera avaluació a realitzar de caràcter extern i amb una periodicitat de dos anys, després dels quals l'avaluació permetrà extraure aprenentatges i recomanacions que podran ser integrats.